

Lucrarea fost urmată de una mai puțin incitantă, cea a compozitorului francez François Nicolas, *Ricercaire heterophonique*, care l-a avut ca solist la pian pe Horia Maxim. Trebuie să mărturisesc că am fost cucerită mai mult de ideile compozitorului pe care le-am ascultat ulterior la Forumul compozitorilor decât de muzica sa, cu o partitura extrem de densă și greu de decondat. Mladin Tarbuk, dirijor și compozitor croat, a fost, însă, o surprinză plăcută în ambele ipostaze, și de autor al lucrării *Sebastian in dreams* din concert dar și de vorbitor la ultima întâlnire a Forumului Compozitorilor din aceeași zi. În programul de festival apărea lucrarea *Sinfonia da camera*; nu am înțeles niciodată de ce concertele de muzică contemporană sunt cele mai predispușe schimbărilor și nu doar în Festivalul Enescu ci în general. Aproape mereu apar surprize și mereu m-am întrebat de ce? Asta e însă o altă discuție. Revenind la lucrarea lui Tarbuk, se pare că ea îl are ca sursă de inspirație pe fiul compozitorului și întreaga piesă este o călătorie în tărâmul oniricului, extrem de inspirată

și de sugestivă. Un bravo în plus pentru basist care a făcut față cu succes unei partituri solicitante a compozitorului croat. Elmar Lampson este ultimul compozitor din program și trebuie să spun că plasarea lucrării lui la finalul concertului nu a fost deloc inspirată. Lumea își pierduse deja răbdarea iar lucrarea a fost de o dimensiune nepotrivită. Muzical, piesa se construiește în jurul percuției care va deveni un partener egal al orchestrei. Sunt de luat în seamă și intervențiile flautului care nu poate fi denumit solist dar ale cărui momente sunt importante și marchează puncte esențiale în construcția piesei. Linia melodică cu care intervine, mereu aceeași și foarte puțin transformată, este completată de quasi-leitmotivul lucrării adus de vioară, o succesiune de terțe mari ascendente care mi-au amintit oarecum de muzica compozitorului polonez Henryk Górecki din Simfonia sa a III-a. Fiind atentă la flautistă am realizat cât de puține femei sunt în ansamblul orchestral dar am uitat degrabă acest aspect pentru că toată atenția mi-a fugit către impresionantul arsenal al

percuționistului. Pe bună dreptate, pentru că lucrarea lui Lampson este, totuși, un concert pentru orchestră de coarde și percuție.

Acest eveniment încheie seria de manifestări dedicate Muzicii Secolului XXI, în care eu consider incluse și alte concerte care nu au fost așezate în caietul program sub această titulatură. M-am bucurat să găsesc un public mai numeros în această ediție de festival față de acum doi ani și cred că programarea concertelor la Sala Radio a oferit o mai mare deschidere și vizibilitate acestor manifestări. Discuția asupra reconectării cu publicul este, însă, una complexă și care a căutat răspunsuri la întrebări și în dezbaterile din cadrul Forumului Compozitorilor care a avut loc, ca o completare binemeritată, la Universitatea Națională de Muzică. Îmi doresc ca la ediția de peste doi ani să vad cel puțin aceeași compozitori valoroși dar și ansambluri care merită să fie puse în valoare prin profesionalismul și dragostea de care dau dovadă pentru muzica contemporană.

Andra APOSTU

Piața Festivalului

So very Mozart

Cu toate că nu agreez concertele clasice care se desfășoară în spații deschise - oarecum vraiste -, cu foarte puține excepții: Piața Operei din Zürich, peluza din Regent's Park (Londra), Colosseumul din Roma, unde în afara muzicii prezentate, se pot auzi doar sunete armonice adiacente locului: ciripit de păsărele, ocazionale picături de ploaie, foșnetul frunzelor sau clopotele bisericilor, am fost totuși și în Piața George Enescu din capitală - locație mai puțin norocoasă decât cele menționate mai sus, ea, din păcate, „beneficiind” permanent de zgomote neprietenoase și iritante. Am fost, deoarece la această ediție a Festivalului Internațional de notorietate, ce poartă numele marelui compozitor, Piața Festivalului a găzduit, pe lângă programe interesante, reprezentative pentru componistica românească/universală și performanța unor muzicieni de certă valoare, veniți din toate colțurile lumii (soliști vocali sau instrumentali, orchestre, formații camerale, dirijori), care prin elocvența lor au bucurat publicul foarte numeros.

Un astfel de concert a avut loc marți, 5 septembrie, la care mărturisesc că mi-a motivat prezența, în primul rând dorința de a-l revedea pe dirijorul Tiberiu Oprea, a cărui carieră am urmărit-o, în salturi, ce-i drept, încă de când de abia se înfiripa.

L-am cunoscut ca elev, mi-a plăcut ca violonist și l-am apreciat ca dirijor, iar în concertul de acum, l-am admirat pentru distincția și temperamentul său, dublate de o temeinică stăpânire a literaturii muzicale abordate (Purcell, Mozart, Ceaikovski) și mai ales de calitatea - destul de rar întâlnită în rândul confrăților săi - de fin acompaniator, la el câștigată probabil prin îmbinarea dintre vocația de instrumentist (în orchestră sau solist) și de dirijor (cor și orchestră), calități ce i-au consolidat cunoștințele și dezvoltat abilitatea interpretativă.

Dar dacă pe dirijor îl cunoșteam și practic știam la ce venisem, de pianista Mădălina Pașol nu auzisem până acum, drumurile noastre sonore neintersectându-se, deci nu aveam nici cea mai mică idee despre cine e, ce cântă și,

Mădălina Pașol, Tiberiu Oprea

Foto: Loredana Baltazar

mai ales, cum cântă. Și surpriza tocmai de la ea a venit. Întrucât în interpretarea dată *Concertului nr. 13 în Do Major pentru pian și orchestră KV 415* de Mozart a înduioșat prin modul particularizat cu care a scos în evidență eleganța muzicii lui Mozart. Tehnica impecabilă, frazarea limpede dar plină de culoare, sensibilitatea-i echilibrată, sunetul explicit, cald, emoționant și tonic, fiind cuceritoarele arme din mâinile ei. Așa că, cu toate zgomotele săcâitoare din jur, în acea seară de septembrie am ascultat o pianistă remarcabilă, un dirijor talentat și o orchestră foarte bună (Orchestra de Cameră Radio), de altfel ultra cunoscută și apreciată deopotrivă de melomani și specialiști, cu un program deosebit: *Suita Abdelazer* de Purcell, *Concertul nr. 13 în Do Major de Mozart și Serenada în Do Major pentru Orchestră de coarde Op. 48* de Ceaikovski, care a sunat minunat, datorită calităților tuturor muzicienilor de pe scenă.

Iar concertul pentru pian... *So Very Mozart!*

Filarmonica de Stat din Sibiu - revelația Festivalului

Încă nu mi-am revenit din uimirea pe care mi-a provocat-o năucitorul concert al Filarmonicii din Sibiu. Și nici nu cred că pot ieși prea curând din ea, mai ales că hiperbola ei a fost cu atât mai amplă, cu cât eram deja, de zeci de ani, frecvent fermecată de calitatea ei și de stările emoționale, mereu altele, mereu amplificate, pe care mi le oferea la fiecare întâlnire. Și cu toate astea, tot m-a luat prin surprindere ceea ce am auzit în Piața „George Enescu” din București, în data de 8 septembrie, de sărbătoarea Sf. Marii Mici: o orchestră care a sunat ca o gigantică orgă într-o catedrală gotică. Cu o rară omogenitate, cu un sunet amplu, viguros, cald, catifelat, vibrant; exact ca un ceas elvețian, sigură, sprintenă, melancolică și cu un splendid curcubeu de fine nuanțe, orchestra, pe care ascultând-o am uitat să respir, trăind doar perfecțiunea acelor clipe, gândurile, frământările, oboseala, săcâiala, lăsând locul unei mari fericiri. Repet. A sunat de parcă eram într-o catedrală. Și asta mi-a întărit convingerea că, chestia cu acustica

e mai mult un moft. Am auzit în săli blamate pentru lipsa ei, concerte splendide, fără defect. Iar acum, aici, ce acustică poate da un cort crăpat, niște scaune de plastic pe asfalt și betoanele clădirilor aflate la diferite distanțe și de diverse înălțimi. Și totuși a sunat perfect, ca într-o catedrală. Iar asta mă face să afirm „no offence” că până la scrierea acestor rânduri, filarmonica din Sibiu a fost incontestabila vedetă a festivalului, deși am aplaudat până acum, pe merit, orchestre de notorietate mondială, formate din muzicieni talentați, dotați cu instrumente de valoare, ca: London Philharmonic Orchestra, Russian National Orchestra, Czech Philharmonic Orchestra, Pittsburg Symphony Orchestra, Münchenn Philharmonie Orchestra. Dar toată această minune nu s-a înfăptuit singură, ci prin perfecta

colaborare și fuziune a orchestrei cu tânărul dirijor Cristian Lupeș, un nonconformist plin de har, profund cunoscător al stilurilor abordate, un cititor curios și curajos; cu repertoriul interpretat și, evident, cu solistul pianist. Despre dirijor, pot spune că fără a modifica nimic esențial din notele și semnele existente pe partituri, făcând doar simple și mici intervenții, pe care doar un vizionar, un artist atins de pana geniului (și nu mă joc cu cuvintele) le poate sesiza, a scuturat scamele de pe lucrările clasice respective, redându-le strălucirea prin mijloace la îndemâna oricui, dar văzute doar de el: schimbarea tonului, nu tonalității discursului muzical, accentuarea sau diminuarea tempo-urilor, schimbarea unor accente sau trecerea ușoară peste ele până la iluzia de ignorare etc., lăsând în final, muzica aceeași, dar cu totul nouă. M-a copleșit frazarea dată *Concertului pentru pian nr. 21 în Do major, K. 467* de Mozart, acompaniamentul în pizzicato al coardelor din partea a doua, ca și integrala interpretării *Simfoniei nr. 9 în mi minor* de Dvorak, la a cărei ascultare (poate a suta oara) am găsit înțelesul titlului „Din lumea nouă”. Pentru că așa a sunat, nouă. Nouă, dar aceeași. Cât privește debutul concertului cu o piesă contemporană într-o piață și nu într-o sală convențională proprie pentru așa ceva.... mare curaj. Doar că siguranța și înțelegerea dirijorului, calitatea piesei „*Quasiricerca pentru vioară, orchestră de coarde și percuție op.14*”, ca și talentul compozitorului Liviu Dănceanu, au făcut posibil imposibilul. Publicul, foarte numeros, a fost curios, a înțeles din start ideea care a plăcut și a rezonat cu „căutarile” compozitorului – de altfel simple, dar foarte pastelate, cu o

Filarmonica Sibiu, dirijor: Cristian Lupeș, Antonio de Cristofano

Foto: Loredana Baltazar

ușoară tentă filozofică, explicite, dar permițând imaginației fiecăruia să colinde alături de el, consonantă, melodiosă, pe alocuri presărată cu dezordinea disonant muzicală și pulsând spre ordine în final, toate punctate de inspiratele solo-uri de vioară și percuție. Motiv pentru care a și fost intens aplaudată. N-am uitat de pianist, italianul Antonio di Cristofano, care a făcut un concert concis, frumos, elocvent, deosebit de dansant, desigur și datorită concepției fericite a dirijorului despre lucrare. Simt nevoia să mai adaug doar că nonconformistul dirijor, nu-și putea găsi o orchestră mai potrivită decât Sibiu, deoarece ea însăși nu e străină de acest atribut, întrucât, prin „șansă”, a fost timp de 30 de ani păstorită și condusă de celebrul Henry Selbing, dirijorul cu o singură mână. Și Doamne ce concerte ieșeau!

Cronici de **Doina MOGA**